حالقتى بارنەن جوعارى قويعان ادامدىق ۇقىق امالياتى

ـــ جاڭا داۋرده ەلمزدىڭ ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسز ەتۋدە قول جەتكزگەن تاريحي تابىستارى

☐ شينحۋا اگەنتتگىنىڭ ٴتىلشىسى

ادامدىق ۇقىق ـــ ادامزات وركەنيەتى العا باسۋنىڭ بەلگىسى. ادامنىڭ ٴومرىن، قۇنىن جانە ار ـ نامىسىن قامتاماسز ەتىپ، ٴاربىر ادامنىڭ ادامدىق ۇقىقتان يگىلىكتەنۋىن جۇزەگە اسىرۋ ـــ جۇڭگو كوممۋنيستەرىنىڭ تالپاس تالپىنىسى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى حالىقتى وزەك ەتۋگە تابانىدى بولىپ، ادامدىق ۇقىقتا قۇرمەت ەتۋدى جانە ونى قامتاماسىز ەتۋدى ەل باسقارۋداعى ماڭىزدى قىزمەت ەتىپ، ٴومىر ٴسۇرۋ ۇقىعىن، داMۋ ۇقىعىن ماڭىزداي الدى نەگىزگى ادامدىق ۇقىق ساناپ، مەملەكەتتىڭ ادامدىق ۇقىق ارەكەت جوسپارىن جاساپ جانە اتقارىپ، ەلىمىزدىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرىندە تاريحي تابىستارعا قول جەتكىزۋدى ىلگەرىلەتىپ، ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋدىڭ شۇعىلالى تاراۋىن جازدى.

حالىق تۇرمىسىنىڭ تومەنگى شەگىن مىقتاپ ساقتاپ، نەگىزگى قامتاماسىزدىقتى كۇشەيتتى

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى پارتيا ورتالىق كوميتەتى حالىقتىڭ سالاماتتىعىن قامتاماسىز ەتۋدى الدىمەن دامىتۋ سىندى ستراتەگيالىق ورىنعا قويىپ، دۇنيە جۇزى بويىنشا كولەمى ەڭ زور ەمدەۋ، دەنساۋلىق ساقتاۋ جۇيەسىن ورناتىپ، سالاماتتى جۇڭگو ارەكەتىن اتقارىپ، حالىقتىڭ ٴومىرى مەن سالاماتتىق ۇقىعىن قورعادى.

عاسىرلىق ىندەت الدىندا «ٴومىردى بارىنەن جوعارى قويۋ» سىندى ادامدىق ۇقىق قۇنى بارىنشا ايگىلەندى ـــ

2020 ـ جىلدىڭ باسىندا پارتيا ورتالىق كوميتەتى بۇكىل ەلدىڭ كۇشىن جۇمىلدىرىپ، بۇرىن بولماعان كولەمدەگى ٴومىردى قۇتقارۋ ىستەرىن جۇرگىزىپ، جاپپاي ەمدەۋ، قۇتقارۋ ورىستەتتى… بىرنەشە اي ۋاقىتتا ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ توسقاۋىل شايقاسى ەلەۋلى ستراتەگيالىق جەتىستىككە قول جەتكىزدى. بيىل 3 ـ ايدان بەرى كۇشتى جۇقپالى ميكرون وزگەرگەن شتامى تەز تارالعاندا ەلىمىز «يكەمدى نولگە ٴتۇسىرۋ» باس باعىتىنا ٴارى ـ ٴسارى بولماستان، مىزعىماستان باستان ـ اياق تابانىدى بولىپ، «ٴومىردى بارىنەن جوعارى قويۋدى» سوڭىنا دەيىن جۇرگىزدى.

ۋحاندى قورعاۋ شايقاسىنان دەلتا، ميكرون ىنان تۇتاس تىزبەكتى دالمە ـ ٴدال ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋگە دەيىن، جۇڭگو تەحنيكالىق علىمدار اكادەمياسىنىڭ اكادەميگى جۇڭ نانشانىڭ ايتقانىنداي: «ادام مەن ۆيرۋستىڭ كۇرەسىندە ەڭ جوعارى ادامدىق ۇقىق ـــ ادامنىڭ ٴومىرى، سالامات ٴومىرى» بولدى.

ٴومىر ٴسۇرۋ بارلىق ادامدىق ۇقىقتىڭ نەگىزى، كەدەيلىك ادامدىق ۇقىقتى جۇزەگە اسىرۋداعى ەڭ ۇلكەن بوگەت.

يرەلەڭدەلگەن تاپ ـ تازا قىستاق جولدارى، قاز ـ قاتار تىزىلگەن شارۋا ۇيلەرى، بار الاپقا تارالعان ەرەكشەلىككە يە كورىنىستەر… جاز باسىندا سانشي ولكەسى فىنشي اۋدانى سىڭيان قالاشىعى دۋانسۇن قىستاعىنا بارساڭىز، لۇيلياڭشان تاۋىنىڭ قويناۋىنداعى قىستاقتان وزگەشە كورىنىستى كورەسىز.

62 جاستاعى ساي ۋىنميڭ سول جىلى قىستاقتاعى كەدەي وتباسى بولاتىن، 2014 ـ جىلى ۇكىمەتتىڭ سۇيەمەلدەۋىندە شاعىن سومالى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قارىز اقشاسىمەن 20 نەشە قوي ساتىپ الىپ، قوي باعۋعا سۇيەنىپ بىرتىندەپ كەدەيلىكتەن ارىلىپ، كەدەيلىك قالپاعىن الدى. «بىلتىر وتباسىم قوي ساتۋدىڭ ورنىنان 40 مىڭ يۋاننان استام تازا كىرىس كىرگىزدى، جۇبايىم ەكەۋمىز تاعى 10 نەشە مۋ جەرگە جۇگەرى سالىپ، 10 مىڭ يۋاننان استام تازا كىرىس كىرگىزدىك، تۇرمىسىمىز جىلدان ـ جىلعا جاقسارىپ كەلەدى»! ـ دەدى بۇگىنگى تۇرمىسىن اۋىزعا العاندا ول جايدارلانا كۇلىپ.

تۇرمىستىڭ جاقسارۋىنىڭ، تاۋلى اۋىلداعى زور وزگەرىستىڭ استارىندا ەلىمىز كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىندا جاپپاي جەڭىسكە جەتكەن جاندى كورىنىس جاتىر.

8 جىل ۇزدىكسىز كۇرەس جاساپ، جۇڭگو كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ نىسانا ـ مىندەتتەرىن ۋاعىندا ورىنداپ، 100 ميلليونعا جۋىق اۋىل ـ قىستاق كەدەي حالقى قازىر اتقارىلىپ وتىرعان ولشەمدەگى مۇلدەم كەدەيلىكتەن ارىلىپ، 832 كەدەي اۋدان تۇگەلدەي كەدەيلىك قالپاعىن الىپ، 128 مىڭ كەدەي قىستاق تۇگەلدەي كەدەي قىستاق قاتارىنان شىعارىلىپ، مۇلدەم كەدەيلىكتى جويۋ جاپپاي مىندەتتەن ورىنداپ، تاريح پاراعىنا جازىلاتىن كەرەمەتتەردى جاراتتى.

كەدەي حالىقتىڭ تۇرمىس دەڭگەيى كورنەكتى جوعارىلاپ، «ەكى ەندى تارىقتىرماۋ، ٴۇش ٴتۇرلى قامتاماسىز ەتۋ» جاپپاي جۇزەگە اسىپ، تاماقتانۋ، ەمدەۋ سياقتى شارت ـ جاعدايلار كورنەكتى جاقسارىپ، مۇلدەم كەدەيلىكتى جويۋ جۇڭگونىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ داMۋ تاريحىن وزگەرتىپ، قانا قويماي، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ 2030 ـ جىلعا دەيىنگى بايانىدى داMۋ كۇن تارتىبىنىڭ كەدەيلەردى ازايتۋ نىساناسىن 10 جىل بۇرىن ورىنداپ، دۇنيە جۇزى ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ داMۋىنا كەلەلى ۇلەس قوستى.

تىنىشتىق بۇقارانىڭ ىشىندەگى اس ماسەلەسى شەشىلگەننەن كەيىنگى ٴبىرىنشى سۇرانىسى، اسا ماڭىزدى حالىق تۇرمىسى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى پارتيا تىنىش جۇڭگو قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، قارا كۇشتەردى الاستاۋ، سۇرقيا كۇشتەردى جويۋ ارەكەتىن جاپپاي جۇرگىزىپ، ٴتۇرلى زاڭعا قايشى قىلمىستارعا قاتاڭ سوققى بەرىپ، بۇقارانىڭ حاۋىپسىزدىگىن شىن مانىندە قورعادى.

قارا، سۇرقيا قىلمىس تۇبىرىنەن تەجەلدى، بۇكىل ەلدىڭ قوعام امانىدىق جاعدايى ۇزدىكسىز جاقسارىپ، تىنىش جۇڭگو قۇرىلىسى ايدان ايقىن، جان ـ جاقتى جۇرگىزىلىپ، ٴبىر ـ بىرلەگەن ارناۋلى سوققى بەرۋ، رەتتەۋ ـ جونگە سالۋ ارەكەتى، ٴبىر ـ بىرلەگەن جوعارى ساپالى قىزمەت وتەۋ شاراسى بۇقارانى اناعۇرلىم تىنىكە، اناعۇرلىم ناقتى حاۋىپسىزدىك سەزىمىنە كەنەلتتى.

مەملەكەتتىك ساناق مەكەمەسىنىڭ تەكسەرۋىنەدە بىلاي كورسەتىلگەن: سوڭعى جىلدارى بۇكىل ەلدەگى بۇقارانىڭ حاۋىپسىزدىك سەزىمى ۇزدىكسىز جوعارىلاپ، 2020 ـ جىلى %98.4كە، 2021 ـ جىلدىڭ العاشقى جارتى جىلىندا %98.56كە جەتتى. حالىقارالىق قۇزىرلى حالىق رايىن تەكسەرۋ قۇرىلىمى گاللۋپ جاريالاعان «2021 ـ جىلعى الەمدىك زاڭ جانە ٴتارتىپ مالىمەتتىندە» ەلىمىز 93 نومىرمەن ەكىنشى قاتاردا تۇرعان.

جان ـ جاقتى داMۋدى جەبەپ، بۇقارانىڭ قۋات ـ ىرىسىن ارتتىردى

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى داMۋ ارقىلى ادامدىق ۇقىقتى جەبەۋگە تابانىدى بولىپ، جۇڭگو حالىقىن باستاپ جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتىپ، ادامنىڭ جان ـ جاقتى داMۋىن ىلگەرىلەتتى.

ەكونوميكا، قوعام جاقسى بەتالىسقا قاراي دامىپ، حالىقتىڭ تۇرمىس ساپاسى كورنەكتى جوعارىلادى ـــ

ٴبىر توپ ساندى مالىمەتتە بىلاي كورسەتىلدى: سوڭعى بىرنەشە جىلدا قالا ـ قالاشىقتاردا ورتا ەسەپپەن 13 ميلليونداي ادام تىڭنان جۇمىستانعان؛ تۇرعىندارداڭ كىسى باسىنداعى قولداعى تابىسى 35 مىڭ يۋاننان اسىپ، 2012 ـ جىلداعىدان %80كە جۋىق ارتقان؛ قالا ـ اۋىل تۇرعىندارىنىڭ كىرىس سالىستىرماسى كورنەكتى ازايعان؛ ورتاشا دەڭگەيدەگى كىرىستەگىلەردىڭ كولەمى 400 ميلليون ادامنان اسقان.

سونىمەن قاتار حالىقتىڭ رۋحاني تۇرمىسى بارعان سايىن بايىپ، ساياحاتتاۋ، دەنە شىنىقتىرۋ كوپشىلىكتىڭ تۇتىنۋىنا اينالىپ، حالىقتىڭ تۇرمىس ساپاسى مەن قوعامدىق ورتاق يگىلىكتەنۋ دەڭگەيى تاريحي العا باسۋعا، جان ـ جاقتى قارىشتاۋعا قول جەتكىزدى.

الەۋمەتتىك مادەنيەتكە قىزمەت وتەۋ ۇزدىكسىز ساپالانىپ، حالىقتىڭ مادەنيەت، وقۋ ـ اعارتۋ جاعىنداعى ۇقىق ـ مۇددەسى ٴتيىستى جاقسى قامتاماسىز ەتىلدى ـــ

شاندۇڭ ولكەسى رىجاۋ قالاسى قالا كىتاپ ٴۇيى تەڭىز ەستەتيكا سارايىندا قولعا ىزعا كىتاپ الىپ تەرەزە تۇبىندە وتىرساڭىز، قانداي جايلى دەسەڭىزشى! وسى قالا كىتاپ ٴۇيى تەگىن اشىق ۇستالعانىنان بەرى، قالا تۇرعىندارى ۇنەمى باراتىن «يىنتەرنەتتە تانىمالى» جەرگە اينالدى.

الەۋمەتتىك كىتاپحانا سانىنىڭ ۇزدىكسىز ارتۋى بۇكىل ەلدەگى 5605 مۇراجايدىڭ تەگىن اشىق ۇستالۋىنا، سالىستىرماسىنىڭ %90تەن اسۋىنا دەيىن، ودان مادەنيەت سارايى، جاستار ـ وسپىرىمدەر سارايى سياقتى الاڭ ـ سارايلاردىڭ يقۋاتىنىڭ ۇزدىكسىز كەمەلدەنۋىنە دەيىن… پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى بىركەلكى جالپىعا تيىمدىلىك جەتكىزگەن، قالا ـ اۋىلدى شارپىعان الەۋمەتتىك مادەنيەتكە قىزمەت وتەۋ جۇيەسى كۇن سايىن اۋقىمدانىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ نەگىزگى مادەنيەت ۇقىق ـ مۇددەسى قامتاماسىز ەتىلدى.

وقۋ ـ اعارتۋ حالىق تۇرمىسىنىڭ نەگىزى، بۇقارا جاڭا داۋىردە اناعۇرلىم تەپە ـ تەڭ، اناعۇرلىم جوعارى ساپالى ٴبىلىم الۋ ۇقىعىنان يگىلىكتەنەدى.

مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋ جاعىندا 2021 ـ جىلى ەلىمىزدىڭ مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋدى بەكەمدەۋ مولشەرى %95.4كە جەتىپ، مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋ ورايى اناعۇرلىم تەپە ـ تەڭ بولدى؛ جوعارى دارەجەلى وقۋ ـ اعارتۋ جاعىندا ەلىمىز دۇنيە جۇزى بويىنشا كولەمى ەڭ زور جوعارى دارەجەلى وقۋ ـ اعارتۋ جۇيەسىن ورناتىپ، وقىپ جاتقان جالپى ادام سانى 44 ميلليون 300 مىڭ ادامعا جەتىپ، جوعارى دارەجەلى وقۋ ـ اعارتۋ جالپىلاسا دامىعان ساتىعا قادام قويدى.

حالىقتىڭ ساياسيعا ٴتارتىپتى ات سالىسۋى ۇزدىكسىز كەڭەيىپ، جالپى بارىستىق حالىق دەموكراتياسى دامىدى ـــ

پارتيا مەن ۇكىمەت حالىق قۇرىلتايى ٴتۇزىمى، سونداي ـ اق جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسى باسشىلىق ەتكەن كوپ پارتيا سەلبەستىگى جانە ساياسي ٴماسليحات ٴتۇزىمىن، نەگىزگى ساتى بۇقاراسىنىڭ ٴوزىن ـ ٴوزى باسقارۋ ٴتۇزىمىن كەمەلدەندىرىپ، حالىقتىڭ زاڭ بويىنشا دەموكراتيالىق سايلاۋ، دەموكراتيالىق كەڭەسۋ، دەموكراتيالىق شەشىم جاساۋ، دەموكراتيالىق باسقارۋ، دەموكراتيالىق باقىلاۋ جۇرگىزۋىنە كەپىلدىك ەتىپ، جالپى بارىستىق حالىق دەموكراتياسىن ۇزدىكسىز دامىتتى.

2020 ـ جىلى 8 ـ ايدا نىشكى موڭعۇل دالات حوشۋنى يۋگىيۋ قىستاعىنىڭ كادرى لي ديانبو «يۇنفان» دەگەن توراپ اتپەن «ٴوزارا سەلبەستىك سياساتتىنداعى قارتتاردى كۇتىمدەۋدى» دامىتۋ ۇسىنىسىن ورتاعا سالدى، ول مۇنىڭ «14 ـ بەسجىلدىق» جوبانىڭ ۇسىنىستارى قاتارىنا ەنگىزىلەتىندىگىن، سوڭىنان ناقتى شاراعا اينالاتىندىعىن ويلاپ تا كورمەگەن بولاتىن.

5 جىلدىق جوبانى دايىنداۋ تاريحىندا «يىنتەرنەتتە اقىل ـ كەڭەس جيناۋدى» ورىستەتۋ جالپى بارىستىق حالىق دەموكراتياسىنىڭ تەرەڭ ٴمانىن وبرازدى ٴتۇسىندىردى. «بۇل اشىق سۇراستىرۋ بارىسى، ماڭىزدىسى، دەموكراتيانى ساۋلەلەندىرۋ بارىسى»، ـ دەيدى لي ديانبو.

شىنايى ٴسوز قالدىرۋ، ورىندى ۇسىنىس ـ پىكىر ٴبىلدىرۋ قوجايىندىق ٴبىتىمدى بارىنشا ايگىلەدى. جاڭا داۋىرگە قادام قويعاندا، پارتيا ورتالىق كوميتەتى جالپى بارىستىق حالىق دەموكراتياسى سىندى كەلەلى ۇستانىمدى ورتاعا قويىپ ٴارى زور كۇشپەن ىلگەرىلەتىپ، حالىقتىڭ قوجايىن بولۋىن مەملەكەتتىڭ ساياسي تۇرمىسى مەن قوعامدىق تۇرمىسى بارىسىندا ايگىلەدى.

ادامدىق ۇقىقتى زاڭمەن باسقارۋ ارقىلى قامتاماسىز ەتۋدى كۇشەيتىپ، ادىلدىك پەن تۋراشىلدىقتى جەبەدى ـــ

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى ەلىمىز مەملەكەتتى جاپپاي زاڭمەن باسقارۋدى «ٴتورتتى جاپپاي ورنداۋ» ستراتەگيالىق ورنالاستىرۋىنا ەنگىزىپ، مەملەكەتتى زاڭ بويىنشا باسقارۋدى، زاڭ بويىنشا بيلىك جۇرگىزۋدى، زاڭ بويىنشا اكىمشىلىك جۇرگىزۋدى بىرگە ىلگەرىلەتۋگە تابانىدى بولدى.

ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋدىڭ ٴبىرىسپىرا زاڭ ـ تۇزىمدەرىن جاساپ جانە ونى كەمەلدەندىرىپ، زاڭ بويىنشا اكىمشىلىك جۇرگىزۋدى كۇشەيتىپ، حالىق رازى بولاتىن زاڭمەن باسقارىلاتىن ۇكىمەت قۇرۋدى جەدەلدەتىپ، ٴادىليالىق ٴتۇزىلىس رەفورماسىن تەرەڭدەتىپ، ٴادىليالىق جاۋاپكەرشىلىك ٴتۇزىمىن جاپپاي تياناقتاندىرىپ، ناقاق، قاتە دەلولاردى باتىل تۇزەتىپ جانە ودان ساقتانىپ، تۇتاس قوعامنىڭ زاڭعا قۇرمەت ەتۋ، زاڭدى ۇيرەنۋ، زاڭعا بويسۇنۋ، زاڭنان پايدالانۋ تانىمىن كۇشەيتىپ، ادامدىق ۇقىقتا قۇرمەت ەتۋدىڭ جانە ونى قامتاماسىز ەتۋدىڭ زاڭ شىعارۋ، زاڭ اتقارۋ، ٴادىليا، زاڭعا بويسۇنۋدىڭ تۇتاس تىزبەگىندە، تۇتاس بارىسىندا جان ـ جاقتى قامتىلۋىن جۇزەگە اسىرۋعا قول جەتكىزدى.

ەكولوگيا كۇن سايىن جاقسارىپ، ازاماتتاردىڭ قورشاعان ورتا جونىندەگى ۇقىق ـ مۇددەسىن شىن مانىندە قورعادى ـــ

ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسىن «بەستى ٴبىر تۇلعالاندىرۋ» جالپى تۇلعالىق ورنالاستىرۋىنا ەنگىزىپ، ەكولوگيالىق ورتانى باسقارۋدى كۇشەيتىپ، اتموسفەرانىڭ، سۋدىڭ، توپىراقتىڭ لاستانۋدان ساقتانۋ جانە ونى جونگە سالۋدان قامال الۋ شايقاسىن جاپپاي باستاپ، ەلىمىزدىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋىندا تاريحي سيپاتتى، بۇرىلىس سيپاتتى، جالپى جاعداي سيپاتتى وزگەرىس تۋىلدى.

شاڭتى اۋا رايى مەن لاس، ساسىق سۋلار بارعان سايىن ازايىپ، اشىق اسپان، اقشا بۇلت، تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋلار بارعان سايىن كوبەيدى. ساندى مالىمەتتەردە كورسەتىلۋىنشە، 2021 ـ جىلى اۋا ساپاسى ولشەمگە جەتكەن قالا 218گە جەتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 12سى كوبەيگەن؛ بۇكىل مەملەكەتتەگى جەر ٴۇستى سۋى ورتاسىنىڭ ساپاسى ورنىقتى جاقسارىپ، جاڭجياڭ وزەنى الابى، جۇجياڭ وزەنى الابى سياقتى جەرلەردىڭ سۋ ساپاسى ۇزدىكسىز جاقسارىپ، حۋاڭحە وزەنى الابىنىڭ سۋ ساپاسى كورنەكتى جاقسارعان.

تاماشا ەكولوگيالىق ورتا ەڭ جالپىعا ٴتيىمدى حالىق تۇرمىسىنىڭ ىرىس ـ قۋاتى. كليمات وزگەرىسىنە توتەپ بەرۋدى، ەكولوگيانىڭ ناشارلاۋىن تەجەۋدى، قورشاعان ورتانىڭ لاستانۋىنان ساقتانۋ جانە ونى جونگە سالۋدى ىلگەرىلەتۋ ارقىلى ەكولوگيالىق ورتانىڭ ساپاسى ۇزدىكسىز جاقسارىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ ەكولوگيالىق ورتا جاعىنداعى تابىس سەزىمى ۇزدىكسىز كۇشەيدى.

نازاردى ەرەكشە قاۋىمعا شوعىرلاندىرىپ، تۇتاس حالىقتا تيىمدىلىك جەتكىزدى

ەلىمىز ەرەكشە قاۋىمنىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن شىن مانىندە قامتاماسىز ەتىپ، ولاردى داMۋدىڭ جەتىستىكتەرىنەن بىرگە يگىلىكتەندىردى.

مۇگەدەكتەردىڭ قوعامعا سىڭىسۋىنە كومەكتەسىپ، مۇگەدەكتەردىڭ جان ـ جاقتى داMۋىن جۇزەگە اسىردى ـــ

قار ـ مۇزدىڭ ۇستىندە كورۋ تۇيسىگى شەكتەۋلى سپورتشى ەرتىپ سىرعاناۋ قىزمەتكەرىنىڭ جەتەكشىلىگىندە كومبەگە قاراي زىمىرادى؛ دالمە ـ ٴدال ەسەپتەپ، ٴبىر ـ بىرىنە شابىت بەردى، دوڭگەلەكتى ورىندىقتى مۇز شاۋگىم سپورتشىسى مۇز شاۋگىممەن «ارمانعا» جەتۋدىڭ جولىن بەينەلەدى… بەيجيڭ مۇگەدەكتەر قىسقى وليمپيادا سپورت جارىسىندا جۇڭگونىڭ مۇگەدەكتەر قىسقى وليمپيادا سپورتشىلارى ٴوز قابىلەتىنەن اسىرا ونەر كورسەتىپ، ارمانعا قاراي ايالسىز ىلگەرىلەدى.

قار ـ مۇز ارمانىنىڭ ٴىس جۇزىندەگى اينالۋىندا ەلىمىزدەگى مۇگەدەك ادامداردىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن قامتاماسىز ەتۋدىڭ ماۋەلى جەمىسى سانالادى.

«13 ـ بەسجىلدىق» كەزىندە مۇگەدەكتەردى نەگىزگى جاقتان ساۋىقتىرۋ قىزمەت وتەۋىمەن قامتۋ مولشەرى، كومەكشى قۇرال ـ جابدىقتاردى ۇيلەستىرۋ مولشەرى تۇگەلدەي %80تەن اسىپ، كەدەرگىسىز ورتا قۇرىلىسى حالىق شارۋاشىلىعى مەن قوعامدىق داMۋ جوباسىنا ەنگىزىلىپ، ٴار دارەجەلى مۇگەدەكتەر كاسىپتىك تاربيەلەۋ بازالارىنىڭ قىزمەت وتەۋ دەڭگەيى بارعان سايىن كۇشەيتىلدى… 85 ميلليون مۇگەدەك ادامنىڭ قوعامعا ٴسىڭىسۋ جولى ٴتيپتى دە كەڭەيدى.

كوركەمدىكتەن بىرگە يگىلىكتەنۋدى ۇستانىپ، ۇلتتار ىنتىماعىنىڭ جاراسىمدى سيمفونياسىن بىرگە جازدى ـــ

«مەنىڭ ايەلىم موڭعۇل، اسىپ پىسىرگەن ەت ونىڭ ’باستى تاعامى‘؛ ەكىنشى قارىنداسىمنىڭ كۇيەۋى قازاق، ول قازى سۇرلەۋدىڭ شەبەرى’؛ ۇلكەن قارىنداسىمنىڭ كۇيەۋى حانزۋ، ونىڭ قىزارتىپ قۋىرعان بالىعى ەرەكشە قارىس النادى». شينجياڭنان كەلگەن وركەن ٴوز وتباسى مۇشەلەرىنىڭ ۇقساماعان ۇلتتان قۇرالعاندىعىن، ٴار جىلعى كوكتەم مەرەكەسى، قۇربان ايت سياقتى مەرەكە كۇندەرى ٴبىر وتباسىنىڭ ادامدارى ۇنەمى كەزەكتەسىپ ٴوز ونەرلەرىن ايگىلەيتىندىگىن ايتتى.

وركەن وتباسى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ٴوزارا كوركەمدىكتەرىن ايگىلەپ، كوركەمدىكتەن بىرگە يگىلىكتەنۋدىڭ ىقشام كورىنىسى بولىپ، ەلىمىزدىڭ از ۇلتتاردىڭ ۇلتتىق ٴوزىن ـ ادەتىنە قۇرمەت ەتەتىن، از ۇلتتاردىڭ زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىن قورعايتىن داعدىلى ۇستانىمىن ايگىلەدى ـــ

مەملەكەت ىستەرىن باسقارۋعا ارالاسۋ جونىندەگى ۇقىق ـ مۇددە جاعىندا، ٴاربىر ۇلتتىق اۆتونوميالى جەرلەر ساياسي، ەكونوميكا، وقۋ ـ اعارتۋ سياقتى ٴتۇرلى سالاداعى ىستەردى قامتىعان دەربەس باسقارۋ ۇقىعىنان زاڭ بويىنشا يگىلىكتەنەدى؛ ٴدىني سەنىم جاعىندا، دىنگە سەنەتىن بۇقارانىڭ قالىپتى ٴدىني قاجەتى زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتىلەدى؛ ٴتىل ـ جازۋ جاعىندا، از ۇلتتاردىڭ ٴتىل ـ جازۋىن پايدالانۋى زاڭدىق جاقتان قامتاماسىز ەتىلگەن…

«ەلىمىزدە 55 از ۇلتتىڭ بارلىعى دا وزدەرىنىڭ ۇلتتىق سالاۋاتىمەن مەملەكەتتىڭ ساياسي تۇرمىسىنا جانە قوعامدىق تۇرمىسىنا بەلسەنە ارالاسادى، ٴار ۇلت بىرگە ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزىپ، بىرگە گۇلدەنىپ، دامىپ، كوركتى مەكەندى بىرگە قۇرىپ، تاماشا بولاشاقتى بىرگە اشادى»، ـ دەدى ورتالىق سوتسياليزم شۋەيۋانى بىرلىكساپ، نازاريا وقىتۋ ـ زەرتتەۋ ورىنىنىڭ جاس وقىمىستىسى جاۋ زىلين.

باستان ـ اياق شىن نىقلاسىمەن قورعاپ، قارتتارعا، ايەلدەرگە، بالالارعا قورعانىش بولا ٴبىلدى ـــ

«مەنىڭ مىنا قول تەلەفونىم سالاماتتىق كودىن سكانەرلەي المايدى، ۇكىمەت تاراتىپ بەرگەن مىنا كارتچكانى سكانەرلەپ كورەسىڭ بە»؟ «ماسەلە جوق، جاسىل رەڭ شىعىپ تۇر ەكەن، كىرە بەرىڭىز». ىندەتتەن ساقتانۋ قىزمەتكەرىمەن قىسقا عانا سويلەسكەنىنەن كەيىن، حيلۇڭجياڭ ولكەسى چيچيحار قالاسىنداعى چيۋ يۇيشان كاريا ەرەن بازارعا ٴساتتى كىرىپ زات ساتىپ الدى.

«كەرى باعىتتا سكانەرلەۋ» سياساتى بۇكىل يىنتەرنەتتە قۇپتاۋعا يە بولىپ، جاندى جىلتار «كەرى ويلاۋ» «سيفر جىلعاسىن» جويۋ بەكىمەن ايگىلەدى.

قارتتار قاجەتسىنەتىن زەردەلى قوعام قۇرىلىسىنا تەك ٴمان بەرۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۋدەن ٴۇيى، الەۋمەتتىك اۋماق، قۇرىلىمدار ٴوزارا سايكەسكەن، مەديتسينالىق كۇتىمدەۋ مەن سالاماتتىق كۇتىمدەۋ ٴوزارا ۇشتاسقان زەينەتكەرلىك قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن بىرتىندەپ ورناتۋعا دەيىن، ٴتۇرلى تىڭعىلىقتى شارالار ەلىمىزدەگى قارتتاردىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىنىڭ قامتاماسىز ەتىلۋ جاعدايىنىڭ ۇزدىكسىز جاقسارۋىن ىلگەرىلەتتى.

جان ـ جاقتىلى قىزمەت وتەۋ ارقىلى ەڭ كوركەم «كەشكى الاۋدى» كوتەرىپ، پارمەندى زاڭ ەرەجەلەر، تۇزىمدەر ارقىلى ايەلدەر مەن بالالاردىڭ جارقىن كۇلكىسىن قورعادى.

قازىر ەلىمىز 100دەن استام زاڭ، زاڭ ـ ەرەجەنى قامتىعان ايەلدەر مەن بالالاردىڭ ۇقىق ـ مۇددەسىن جالپى بەتتىك قامتاماسىز ەتۋدىڭ زاڭدىق جۇيەسىن ورناتىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى 3 دۇركىن ايەلدەردى، بالالاردى دامىتۋ باعدارلاماسىن جاساپ اتقارىپ، جىنىستىق سۇعاناقتىق، ازامات جاسىنا تولماعاندارعا جابىرلەۋ، ايەلدەر مەن بالالاردى الداپ ساتۋ سياقتى قىلمىستى ارەكەتتەرگە پارمەندى تۇردە جازالاندى.

جۇڭحۋانىڭ بايتاق دالاسىنا كوز جىبەرسەك، قارتتايعاندا كۇتىمدەلەتىن ورىن بولۋ ارمانى جۇزەگە اسۋدا؛ قالىڭ جەلەكتى ايەلدەر باقىر باستى ەرلەردەن قالىسپاي، قاجىرلىلىقپەن جانە كۇرەسپەن عالامات ٴومىر جاراتۋدا؛ ورەندەر مەن بالالاردىڭ ۇيرەنۋ، تۇرمىس ورتاسى ۇزدىكسىز ساپالانىپ، وتانىنىڭ ماپەلەۋىندە ەسەيىپ ـ ەرجەتۋدە.

ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋدە ەڭ جاقسى دەگەن بولمايدى، تەك ٴتيپتى دە جاقسىرا بەرۋى كەرەك.

جاڭا جورىقتا پارتيا سان ميلليونداعان جۇڭحۋا پەرزەنتتەرىن باستاپ ەلىمىزدىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرى داMۋىن العا باستىرۋدىڭ بىرىككەن كۇشىن ۇزدىكسىز ۇيىستىرادى ٴارى حالىقارالىق قوعاممەن بىرگە ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن بىرگە قۇرىپ، بۇكىل جەر شارىنىڭ ادامدىق ۇقىقتى باسقارۋىنا ۇزدىكسىز جۇڭگو اقىل ـ پاراساتىن، جۇڭگو جوباسىن ۇسىنىپ، ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ تاماشا بولاشاعىن قولشىنا اشادى.

(شينحۋا اگەنتتگىنىڭ 5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)